

KÉLDALJA

Arad, Str. Aulich (Adam)

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe 1 an fl. 10; pe 1/2
an fl. 5; pe 1/4 de an
fl. 2.50; pe 1 luna fl. 1.

Nr-ii de Duminecă pe
an fl. 2.—

Pentru România și statele aliate
pe an 40 franci.

Manuscrisurile se dau gratis.

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA

Arad, Str. Aulich (Adam)

INSERȚIUNILE:

de 1 și 2 garmond: prima-dată
7 cr.; a doua oară 6 cr.;
a treia oară 4 cr. și timbru
de 30 cr. de fiecare publi-
cațiune.

Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte.

Scrieri nefrancate nu se
primesc.

Lucruri lămurite și nelămurite.

(Ag.) Atât din purtarea toată a lui Bánffy din momentul când își dase demisia — adică trei săptămâni înainte de căderea definitivă a sa, — din procedarea lui după această prabușire, precum și din toate celelalte întâmplări în giurul ei și al inaugurării noului regim, reiese pentru ori-ce om mai cu pătrundere observator, că criza trecută și mai ales rezolvirea ei sunt învelite încă cu o țesătură foarte deasă, care acopere multe lucruri nelămurite.

Aproape tot ceea-ce publicul cel mare — printre care și noi — am aflat din spusele ziarelor, alcătuește numai suprafața, sceneria anume întocmită și destinată pentru a acoperi fondul mai adânc al lucrurilor și a distra atențiunea de pe cele ce ascund culisele priveriștei puse la cale.

Acolo, în dosul culiselor celor mai tainice, lucrurile nu s'au petrecut așa de poetic, după proverbul „principiis obsta“, precum treaba era înfățișată în foi, în dietă, sau prin alte prisme puse mai mult ori mai puțin în serviciile de partid ori — și încă foarte mult — celor personale. Acolo, au avut influență hotărtoare principii mult mai prosaice, interese mult mai egoistice.

Când vor eși tainele acestea la iveală, fie chiar numai pe o parte, nu se poate spune nici aproximativ, căci la nici unul din factorii cei interesați, fie partide ori oameni singurateci, nu le convine încă să tacă desvălire despre tragerile pe sfoară și o mulțime de alte lucruri nelămurite tot atât nemărturisibile. Unii, spre pildă cei mai fericiți, nemzetiștii fondați, nu îndrănesc să o facă fiindcă s'ar învedera, că pentru ei lupta toată avea interesul de căpetenie tocmai ajungerea la căldărea cu mâncări grase și la cașcaval, ear' nici decum vre-o „clausulă“, ori „formulă“ privitoare la pactul economic.

Partidul poporal, cel care mai puțin decât ori-care altul a câștigat materialmente din criza și rezolvirea ei, chiar dacă ar avea multă poftă de a lămurii lucrurile, nu o poate face, parte din considerațiile și legăturile ce le întretine și acum mereu cu corifeii fostului partid nemzetișt, parte ca să nu-și strice încrederea viitorilor sei aliați, sau spriginul chiar al adversarilor sei la viitoarele alegeri și alte asemenea ocașuni.

Independenștii, fracțiunea Kossuth, nu o fac de teama ca ei înșiși, în primul rând șeful lor, să nu fie desvelit ca cel mai fără perdea gheșeftar; ear' fracțiunea Ugron, pe lângă că nu voește să-și descopere felul seu de luptă, nu se dedă la desveliri încă și din colegialitate către ceialalți foști combatanți ai sei.

În sfârșit guvernamentalii nu o pot întreprinde parte din rușine, că a „învinș minoritatea asupra majorității“, parte de bucuria că nu li-s'a întâmplat ceva mai rău, și apoi încă din considerații către us, unde la un fir de păr atîrnă existența lor liberală cu căldare, vicinale și alte asemenea „principii liberale“ cu tot.

Un lucru se poate însă lua ca destul de lămurit, așa zice ca sigur, anume că Bánffy n'a căzut din cauza clausulei de la Ischl. Nu; ci ea a fost numai pretext, opricină cât se poate de bine pusă la cale atât pentru a înscena obstrucția, cât și pentru intrarea lui Széll în acțiune, ca „mântuitor al constituției“. D'apoi formula lui Széll nu spune, nu garantează absolut nimic din ceea ce Ungaria n'ar avea dreptul să o facă atât în virtutea însuși a legii dualistice §. 68, cât și conform art. de de lege I. din 1898; și încă în forma și cuvinte cu mult mai esplicite, mai hotărte de cât formula lui Széll.

Care e atunci rostul întreg tărăboiului trecut? Nimic alta, decât fuziunea partidului nemzetișt cu cel liberal, atât din interese materiale — la partea covârșitoare a membrilor lui; cât și din cele principale — într'adins nu zicem tocmai morale, — în urma cărora să vină o evoluțiune încetată a partidelor și a vieții politice, mai confoarmă cu evoluția și principiile, ce vor reclama într'un viitor mai mult ori mai puțin apropiat stările din lăuntru și dinafară.

Că aceasta, adică fuziunea, sau năvălirea Apponyștilor printre rëndurile liberalilor a fost scopul de căpetenie al crizei cu *ex-lex*-ul cu tot, o învederează pe lângă cele multe lămurite și nelămurite lucruri, însuși modul, cum s'a petrecut acest fapt: a dona și după „designarea“ lui Széll ca ministru-president, partidul — ca din senin — a hotărît disolvarea sa și trecerea cu arme și bagage, cu principii și aspirațiuni în tabăra celor învinși, care până în momentul acela erau combătuți cu cele mai grozave arme și epitete.

Nu este oare aceasta o priveriște cât se poate de ciudată și stranie? Nu vi se pare oare, că pentru 95% dintre nemzetiști „lupta uriașă contra balaurului corupției“ nu era de cât lupta pentru a ajunge simplu la ciolane și ei?

Dar' pentru cele 5% ce se războiau poate și pentru principii, cum stă treaba? Despre lucrurile nelămurite în această privință ne va dumeri, credem un viitor nu tocmai depărtat, mai ales dacă se va adevări știrea, că Apponyi va deveni ministru de interne.

Atunci se va putea vedea situația mult mai limpezită.

Incep schimbări în regimul nou. Stirile din Budapesta spun, că în curând vor fi pensionați un număr însemnat de spani, pentru a umple posturile lor cu foștii nemzetiști, contopiți în căldărea unde se ferbă mâncări d'alea grase.

Chiar despre însuși Apponyi se zice, că

în curând va deveni ministru de interne, porțofoliul purtat „ad interim“ de către Széll.

Ce lucru minunat e fuziunea patriotică a principiilor!

D'ale împăcării ceho-nemțești. Revista berlineză „Preussische Jahrbücher“, vorbînd despre pertractările cu scop de a se ajunge la împăcare între Cehi și Nemți, spune:

„Nemții din Austria au prețuit în 1867 afară din cale mult alianța Maghiarilor, precum prețuiră prea puțin capacitatea de dezvoltare a Slavilor, ear' mai ales a Cehilor. . . .

„Un lucru e sigur, anume că stările din Austria nu pot fi clarificate, readuse în ordine normală și în direcție eliberatoare, de cât numai printr'o învoeală între Cehi și Nemți. Toate celelalte încercări nu plătesc nici o ceapă degerată“. . . .

Dela Sibiiu.

Pe drum. — Cei ce serbătoresc. — În metropolă. — În ajunul instalării.

Sibiiu, 11 Martie.

Deja din Arad trenul care ne duce la Sibiiu are aspectul d'a fi românesc. Încotro te uita, numai fețe bisericesti române, mai ales protopopi, imponenti și veseli, ca oamenii cari pleacă la serbare: așezarea în scaun a noului metropolit. Din Banat întâlnim pe Prea Cuvioșia Sa archimandritul Filaret Musta, clar și deschis la vorbă, ca întreaga i viață prestată binelui bisericesc: pe mult venerabilul protopop al Orșovei, simpaticul president al memorabilei (durere! ultimei) conferențe naționale dela Sibiiu, dl Mihail Popovici; și fiindcă ajunsei la protopopi, ear' să-i înșir că erau patru, în același cupru, numai cu numele Popovici, și adică: Dr. G. Popovici-Lugoș, George Popovici-Siria și Popovici-Abrud, bărbați cari reprezentau toate generațiunile dela 1861 încoaci, pentru-că pe terenul național venerabilul protopop al Orșovei încă p'atunci a jucat rol, ear' cel mai tânăr Popovici, dela Abrud, este din mândra noastră ceată a „conventiculiștilor“ dela Brașov, pe care foștii tovarăși de luptă își dedeseră atâta osteneală să ne presinte ca pe niște pui de „trădători“, vinovați că împedicăm pe înțelepții nației să facă politica cea mare și adevărat mântuitoare. . . . Era apoi în tren șeful conventiculiștilor, amicul Mangra, ear' ceata „moderaților“, reprezentată prin d-nii Eugen și Zeno Mocsonyi (dl Alexandru Mocsonyi e tot bolnav, încă dela alegere!), prin dl Coriolan Brediceanu, protopopii Hamza și Putici. . . . Ear' cu cât ne apropiam de Ardeal, începu să-și facă apariția „casistorialnicii“, noui și vechi, începând cu dl Păcurariu dela Ilia, urmând cu Dr. P. Oprîșea, protopopul Roman, câți va ilustra necunoscuți și din Mercuria dl Droc, cei mai fericiți între muritori, care a trecut la nemurire cu primirea ce a făcut-o noului metropolit, pe care a avut onoarea să-l găzduiască o noapte în ospitaliera sa casă.

S'a trecut vremea aceasta lungă — opt ore de alergat cu accelaratul — de numai ne pomenirăm la Sibiiu, orașul fericit să fie metropola a două nații, deși e așezat cam la o parte, în cât numai în drum nu-ți cade.

Se înțelege că oamenii s'au cam ales, după asămănare! „Ilustritățile“ la un loc, neamurile într'un singur despărțământ, că o parte a plecat înainte, ear' radicalii, cari combat biserica — zicea dl Dănilă din Hunedoara, — earăși la un loc, așa în cât abea au putut prinde puțină „discuție“ cu cei mulțumiți de rënduiala aceasta nouă. . . . Și ține-te până să l deslusești, pe dl Dănilă, primarul vestitei Hunedoare, că a combote, într'o organizare constituțională, cu arme constituționale, faptele unui episcop nu va să zică a combote — biserica! De, d-sa e omul care știe să cinstească stăpânirea, căci nu de geaba a slujit chiar și în era lui Bánffy.

N'am plecat însă la drum să facem politică, ci la serbare am venit. În gară, destul de întunecată, deși lumina electrică e descoperită și pentru Sibieni, cu chin și vai punem mâna pe un birjar, și haide, iute, s'apucăm și noi măcar la spartul tărului cu iluminția, care s'a făcut astăzi seară, hotărîndu-se, spre marea noastră bucurie, ca mâne seară să auzim ceva mai înalțător: corul reuniunii condusă cu atâta artă și fală de marele nostru maestru Dima. . . . Am ajuns la otel tocmai destul de vreme ca să putem descinde înainte de a ne amesteca între torțele aprinse. Ne-a surprins însă că în întreg acest mare convoiu nici un strigăt, ci cu un pas măsurat — frații noștri, generația studenților și meseriașii lui Vichi (cine în Sibiiu fiind nu a cunoscut pe Vichi Tordoșan?) manifestau — săsește: fără vivat și trăiască! Și involuntar m'am gândit că oare nu-s torțele acestea rămase dela 1892, când la „Albina“ în curte erau deja „bețelate“ torțele menite să fie aprinse în onoarea dlui Mocsonyi, care era să fie ales president al partidului național. . . . De altfel, dacă au ajuns în sfârșit să fie aprinse, meritul tot dlui Mocsonyi li revine, căci fără concursul seu nu ajungea episcopul Aradului metropolit la Sibiiu.

Dar' alunec eară la politică, bat-o focul!

. . . Ne luarăm deci cu conductul. Înaintea reședinței din strada Măcelari inteligența locală și mulți din prejurimi aștepta deja pe manifestanți. Urale puternice umplu vîzduhul. . . . D. I. A. de Preda este improvisat orator festiv. Se vede, că nu prea sunt oratori în Sibiiu! Și începe d. Preda cu glasul de țircovnic, moale și legănat, cu pauze multe presărat, în cât pe înalt I. P. S. Sa îl va fi cuprins nu numai frigul ce întra pe fereastra deschisă, ci și teama că nu se mai isprăvește, pentru-că d. Preda, ca ori ce vinător, e grozav de lung și lat la vorbe. Mai mult ne-am plictisit noi, cari nici nu prea auzeam decât cuvintele: constituție, Andreiu, merite neperitoare, Esc. bucurie. Destul de altfel pentru-ca să înțelegem de ce poate fi vorba.

I. P. S. Sa a mulțumit în termen scurți pentru manifestațiunea ce i-se face.

Trăsărit-am apoi de bucurie când a început să cânte corul teologilor condus de d. Dima. S'a executat, cu acompaniamentul muzicii militare „Imnul festiv“ de V. Bumbac poezie, ear' muzica de G. Dima. Uralele abea se sfârșiau, după executarea precisă a escelentei melodii. . . .

Muzica militară a mai cântat o piesă, și puțin după orele 9 totul a reîntrat în tăcere să-ătoasă obicinuită a Sibiiului. Numai în „Unterstadt“ se vedea câte o „nație“ mergend spre casă în mână cu luminăție.

In biserica — Stabilirea poporului. —
Serviciul divin. — Presentările.

Sibiu, 12 Martie.

In sfârșit a sosit și ziua solemnă, cea mult așteptată, — să zicem și noi cu scriitorul care va înregistra în istoria bisericească această zi însemnată a vieții noastre naționale. O zi, probabil cum a fost și cea de ieri: plăcută cu soarele ascuns par'că în dosul minunatului pasagiu ce ne prezintă șirul de munți acoperiți cu zăpadă, înspre sud-estul orașului. Hotărât însă, azi e lume românească în Sibiu. Toți venerabilii protopopi, cari se disting mai ales, se îndreaptă înspre — *catedrală*, eram să zic, dacă ar avea cel puțin clopote. Dar fostul metropolit n'a ajuns să clădească catedrala, pentru care marele Șaguna lăsase și bani. Așa dar suntem în micuța capelă din strada Măcelari, în care s'au petrecut atâtea evenimente ale bisericii ortodoxe române.

„Cum te mai afii? „Când ai venit?“ sună într'una în jurul meu. Se face apoi puțină liniște și d. dr. Il. Pușcariu comunică programa zilei, stabilită de Sibieni, care se și aprobă apoi de congres, mărindu-l congresul adunat la instalare.

Altă mișcare. Un șir de teologi, după ei pe rând preoții: Câmpăian, Popovici, Roșca, protopopii Droc, Papiu, archimandriții Musta, Hamza și Pușcariu, în ornate, se duc după metropolit. Li însoțesc mai mulți membri ai congresului, îndeosebi preoți.

Să privim prin capelă. În stânga, la stânga d. canonicii Moldovan, Bunea, Hossu (Vili cel simpatic) și d. A. Domșa, reprezentanți ai capitulului dela Blaj. De sigur, că între toți, d-nii Bunea și Hossu sunt cei mai fericiți, putând să se prezinte în ornate de canonicii și în fața ortodoxilor. Ortodoxii îi și fac curte. Și se alătură d. dr. A. Murășanu... Aproape de ei, în conștiința întregii sale însemnatăți d. Leungu.

D'afară se aude cântare. Sosește cortegiul. Noul metropolit, în mână cu toiagul, își face intrarea solemnă. E îmbrăcat în haină de purpur. Se oprește în mijlocul bisericii. Se postează în fața mesei, la care șede d. dr. Pușcariu.

Prea Cuvioșia Sa deschide congresul și anunță actul solemn.

D. M. Voilean citește actul de întărire a noului metropolit. Întâiu actul ungurec și apoi traducerea românească. Congresul aclamă atât pe noul metropolit cât mai ales pe M. Sa Impăratul-Rege.

Preacuvioșia Sa dl vicar Pușcariu ține apoi o vorbire, în care arată bucuria bisericii, că în sfârșit după atâtea văduvie și nesiguranță, își vede mirele dorit. Aduce mulțumiri M. Sale Monarchului și guvernului pentru întărire. Felicităm pe noul ales.

Corul, condus de dl Dima, intonează imn de mărire. Pare că ne înalță în regiuni sfinte.

Vicarul urmează a vorbi despre alegerea săvârșită, făcând repriză istorice, insistând asupra luptelor ce neamul românesc a dus pentru interesele bisericești. Cu multă căldură arată rolul uriaș ce a dus marele Șaguna. Despre Miron nu zice nici un cuvânt. Se vede că ține să fie istoric imparțial. Face însă elogii noului metropolit.

Inaltpreasfinția Sa metropolitul Mețianu cu ton liniștit mulțumește lui D-zeu pentru darurile și însușirile cu cari l'a înzestrat, destinându-l celei mai înalte demnități bisericești la care s'a înălțat. Mulțumește M. Sale și guvernului, precum și membrilor congresului, prin concursul cărora a ajuns metropolit.

Crede că a fost ales nu pentru persoana sa, ci pentru că luptă grea să ducă într'apărarea bisericii noastre naționale. Promite solemn că își va face d'a întregul datoriu (Trănescă!) înălțarea bisericii, de care e legată însăși soarta neamului, a fost visul tinereții sale. Cu frumoase citațiuni din sfintele scripturi, arată cum trebuie să fie un bun păstor. Vorbește de rolul

religiei în viață atât pămenească cât și cealaltă. Religia e însăși virtutea și morală, buna stare și îndestulare, și din contră: lipsa unei religiozități este o prăpastie. În care se poate perde chiar și cel mai viguros popor. Îndeamnă pe toți, să contribuie la educația religioasă a mult încreștatului nostru popor. Aceasta însă cu succes numai prin concursul bisericii și e slujitorilor ei se poate ajunge. Cu multă căldură arată rolul bisericii în răspândirea luminii. Ear' biserica va fi cum vom îngriji cu toții de ea. Își îndreptează glasul către preoțime, de care este lega't soarta poporului, invitându-o și rugându-o chiar să lucreze din răspuțeri pentru ca poporul să rămână strâns în jurul bisericii, a moravurilor și limbei sale! Aceeași rugare o face învățătorilor. Se îndreptează apoi către popor, spunând că a venit aici ca părinte la fi seii, ea împreună să lucreze la înălțarea bisericii noastre stăbune.

Intreaga vorbire a fost rostită cu glas blând, plăcut și hotărât, făcând o prea bună impresie. Inaltpreasfinția Sa a vorbit de pe Tronul arhieresc, ținând în mâna stângă toiagul ear' pe cap făcând camilofaca. A terminat invocând darul lui D-zeu; și s'a coborât apoi să sêrute icoana.

Până ce se îmbracă d. Cunțan și teologii cântă „Impărate“.

Serviciul divin începe la oarele 9 și 3/4. „Binecuvintează stăpâne“ a diaconului Câmpăian este întâmpinat de corul lui Dima cu „Intr'u mulți ani stăpâne!!!“. Urmează rugăciunea liniștită, câteva clipe, și apoi se urmează liturgia.

În biserica între alții mai înregistrez prezența dlui vicar de la Făgăraș, dl Macaveiu d-nii Mocsonyi (Zeno și Eugen) octogenarul, căpitan Stejar, protopopul Traian Mețian, d-nii Iancu și Eugen Mețianu, fii Inaltpreasfinției Sale; N. Cristea; G. B. Popp. B. Bănuțescu și Orghidan, din Brașov; Popovici, protopop militar, Viena; Dr. St. Ciurcu, Viena; din părțile Bihorene dl protopop Roxin.

Corul dlui Dima a făcut furoare. Solurile executate de dl Dr. Stroiă (bas) au înălțat îndeosebi.

După terminarea sfintei liturgii Inaltpreasfinția Sa a împărțit anafora. Însoțit apoi de toți preoții celebranți, în odăjdii aurite și având coroana pe cap, își face intrarea în sedință, urmat de membrii congresului, vre-o 80 la număr.

Primiriile. La oarele 11 încep prezentările. Sunt vr-o 24 de corporațiuni, între ele și autoritățile civile și militare din oraș.

În stradă, înaintea residenței între acestea publicul stă până după oarele 12. Public românesc, se înțelege; Sașii nu și-au eșit ei din văgăș nici la ocazia aceasta, ei își ved unii de treabă prin birouri și prăvălii, ear' cei mai boieri se reîntorc de sub arini.

Banșetul.

Sala cea mare a Societății este admirabil decorată, cu cetini, ghirlande de flori și flori exotice. Într'un boschet aranjat cu mult gust, este portretul în mărime naturală al M. Sale Monarchului. Pe podiu e muzica militară, care execută următorul program:

1. „Jubiläums-Marsch. (Král). 2. Overture. Op. „Mignon“ (Thomas). 3. „Dämmerstunden“, Walzer. (Kranz). 4. „Einzugs-marsch a. d. Op. Tannhäuser.“ (Wagner). 5. „Zwei rumänische Lieder: a) „Albumblatt“ (Intr'un album:) (Dima). b) „Wo bist du?“ (Unde ești?) (Stefanescu). 6. „Früh lingsgruss“ Polka franç. (Mazalik). 7. „Tanz der Blumenmädchen und Gondolieri a. d. Ballet rouge et noir“. (Bayer). 8. „Corso“ potpourri, (Král). 9. „Goldregen, Walzer (Waldteufel“, 10. „Ohne Bremse“ Polka sch-nell. (Strauss).

Ear ca menu avem:

Supă neagră; peste cu Mayonnaise și sauce de Tartar; friptură englezească; prăjituri cu mere și cu cremă; prăjituri à la Cugler; friptură de vitel și indian, cu felurite salate și crastaveți; giardinetto și cafea neagră.

Vinuri: Vin roșu, vin de pe Târnave din anul 1884, vin de Drăgășani din 1844; Champagner; ape minerale.

Așezarea la masă se face însă cu multă greutate, deoarece-ce fiecare membru trebuie să caute locul ce-i s'a destinat și până să se uita la o sută și atâtea bilete, e o învâlmășeală destul de supărătoare pentru cei ce n'au norocul să și găsească locul mai curând.

Peste tot însă, e o privesc frumoașă. La oarele 2 intră în sală I. P. S. Sa în ornate de gală (culoare liliachie, brâu roșu, ear' pe pept decorațiile și crucea arhierescă).

În fruntea mesei, sub boschetul, cu flori, se așază I. P. S. Sa, la dreapta având pe dl Probst generalul, ear' la stânga pe superintendentul săs se Müller.

Sosesc apoi reprezentanții garnisoanei din loc, în frunte cu general-comandantul Probst; între ei și dl Dr. Anator Pop; și subcolonel Munteanu, vine apoi superintendentul săsesc, abatele Gidofalvi, vicșpanul, directorul financelor, comandantul honvezilor, primarul orașului, directorul gimnasiului de stat și săsesc, preotul reformatorilor, în sfârșit capii tuturor autorităților.

Discursurile.

I. P. S. Sa ridică primul toast pentru M. Sa cărui avem să-i mulțumim toate drepturile ce avem.

(Entusiasme „Trănescă!“)
(Muzica cântă „Gott erhalte“, pe care toți îl ascultă în picioare).

Preacuvioșia Sa dl Dr. Il. Pușcariu vorbește pentru I. P. S. Sa dl metropolit.

P. Truța i s'a dat rolul ingrat să ridice toast pentru guvern. A sfârșit ungurește! Mare senzație, căci de „magas kormány egészségére“ rar se aude între Români!

Hamza, noul archimandrit, într'un ton foarte ridicat bea pentru reprezentanții celorlalte confesiuni din Sibiu. (Hoch — strajnic). Toți închină cu superintendentul, despre care a pomenit dl Hamza la sfârșitul vorbirii sale).

Dl superintendent Müller în nemțește mulțumește pentru urările aduse și cu rară oratorie vorbește despre dragostea și înțelegeria ce trebuie să existe între neamurile din aceeași patrie. Vorbește splendid despre regenerarea bisericii române, făcând aluzie la marea epocă a lui Șaguna, prin munca și cumintenia căruia Români s'au ridicat atâtea.

Bea pentru mărirea bisericii române ortodoxe și pentru noul ei metropolit.

A vorbit cu atâtea căldură, că mulți din tre Români chiar au lacrimat de emoție. S'au făcut ovațiuni entusiaste.

I. Moldovan în numele bisericii surori gr. catolice salută cu iubire marea sărbătoare a fraților gr. orientali. Vorbește din punct de vedere istoric, despre dezvoltarea diferitelor confesiuni, pe teritoriul patriei noastre și despre toleranța și libertatea prin cari putem ajunge la întărirea bisericilor și fericirea neamurilor.

Termină ridicând paharul în sănătatea I. P. S. Sale dlui metropolit Mețianu, dorindu-i viața lungă și putere să poată lupta în contra celor cu principii subversive (lunga aplause).

Leontiu Simonescu în limba germană vorbește în onoarea armatei și a reprezentanților ei.

A urmat o adevărată furtună de ovațiuni. D. general comandant mulțumește pentru toastul ridicat în onoarea armatei și ridică toast în sănătatea I. P. S. Sale dlui Metropolit (lungi aplause).

D. dr. D. Barcianu a vorbit (din oficiu!) pentru administrația politică. Numai un exp-luminat și un bărbat cu tact și Român nobil ca d. Barcianu a putut să vorbească

simpatice despre administrația politică, cu care, dacă consistorul are multe afaceri, apoi totalității Românilor nu le este tocmai simpatice. D. Barcianu s'a achitat de datorie splendid, apostrofând simpatice pe vicecomitele.

D. dr. Mihu bea pentru d. dr. Pușcariu, care în decursul vacanței din archidieceasă a condus afacerile cu atâtea înțelepciune și tact.

D. Reissenberger, vicecomitele, răspunde, ungurește dlui Barcianu, aducând omagiu dlui metropolit (Se aud strigate: eljen! — E la șampanie!)

D. dr. Leményi pentru magistrat (vorbește nemțește).

D. Drottloff, primarul orașului, mulțumește pentru cuvintele măgălitore și doroste pace și progres între cetățeni. Salută cu iubire pe noul cetățean al orașului pe mitropolitul.

Statul național maghiar în lumina istorică și politică

(Din broșura lui „Hungaricus“).

IV

Capitulul acesta autorul îl începe cu legea despre naționalități, înscrisă în constituția ungară și privitor la care spune, că „impăratul Francisc Iosif însuși... ar fi caracterizat atunci (1867) această lege ca o condițiune indispensabilă pentru întruparea compromisului cu Ungaria“...

Toți bărbații politici maghiari hotărâtori de atunci

„căutură prilegiu, a accentua, înainte de încheierea compromisului, egali îndreptățire a tuturor popoarelor din Ungaria și trăseau lor conviețuire spre propășirea statului. Același principiu a fost menținut și apărât de către Dieta ungară în adresele sale către Impăratul. Astfel Eötvös, care deveni mai târziu ministru de instrucțiune publică, a publicat la anul 1865 un op despre chestiunea naționalităților în Ungaria, în care pășește cu căldură înainte pentru statul de popoare și în care accentuează, că există numai un singur mijloc contra primejdiei ca popoarele nemaghiare să nu se instrăineze de Ungaria, anume: să îndestulim pretenșiunile juste ale diferitelor naționalități ale patriei noastre și prin aceasta să delăturăm cauzele cari provoacă mișcarea naționalităților“...

Autorul însiră încă mai multe citate d'acestea, între altele cum s'a exprimat atunci chiar Tisza, anume:

„Vroim, ca, întocmai precum în patria noastră nu există clasă privilegiată, să nu fie nici o naționalitate privilegiată; ori-ce în legile noastre stă în contradicție cu egalitatea, avem să o delăturăm.“

„Ear' împăratul asigură casa maghiarilor în 1861 și mai târziu, 1866, Dieta, precum urmează:

„Nu vom uita, că locuitorii Ungariei de limba nemaghiară sunt tot așa de bine cetățeni ai Ungariei, ca și Maghiarii. Cu preveniență sinceră avem să le asigurăm printr'o lege toate celea ce recere interesul lor și interesul patriei“...

Toate acestea încă „dovedesc, că Ungaria nu poate exista și propăși decât numai ca un stat al popoarelor. Pe atunci nu se auzea nimic despre vr'un stat național maghiar, sau — precum este obiceiul a zice fără rost — despre stat național ungar, pe care (maghiarisătorii) ar vroi să-l proptească cu argumente istorice, precum și cu tot felul de mijloace posibile și imposibile“...

Dar părerea politicianilor maghiari

repede se schimbă, căci deja la 1872 trebuia *Deak* să le strige:

„Fiecare naționalitate are drept să ceară ca să i-se ofere mijloace și cai pentru a-și putea crește și educa copiii. Vroind să silim naționalitățile ca copii lor să învețe în limba maghiară, pe care nu o știu de loc sau numai foarte puțin, prin asta facem cu neputință progresul tinerilor: părinții ar arunca bani de geaba, iar copiii ar pierde timpul fără nici un folos. Dacă peste tot vroim să câștigăm naționalitățile, nu este erlat a întocmi astfel lucrurile, cum, că cu ori-ce preț căuțăm să maghiarisăm, ci asta se poate întâmpla numai așa, că le facem stările din Ungaria drage și plăcute“...

Admonierile acestea n'avură absolut nici un efect; maghiarisarea volnică începu pe toate terenele; întâiu și întâiu:

„Guvernul era conștient, că, dacă nemaghiarii ar fi în stare să judece asupra direcției celei noue a politicii de stat, n'ar merge lucrurile tocmai după placul lui Era deci o cerință imperioasă pentru existența-i proprie, a lucra prin toate mijloacele într'acolo, ca porțile parlamentului să fie închise reprezentanților nemaghiari. Spre acest scop trebuia să slujească înainte de toate legea electorală modificată și „Intregită“ din 1874“...

Hungaricus citează și aici — pe baza cunoscutei cărți a dlui *F. Brode*: „Chestiunea română“, enunțările de atunci ale politicianilor maghiari, aprobând cu toții această „reformă“, așa de perfectă, încât însuși „*P. Lloyd*“ se exprimă în articolul său de fond dela 24 Iulie 1894, că, legea electorală ungară este o „confuziune babilonică“...

„După-ce nemaghiarii fuseseră amuții“, — continuă *Hungaricus* a povestit, cum maghiarisatorii se apucară a lucra pe calea administrației, învățământului public, a cultelor religioase, ajungând a vorbi despre maghiarisarea numelor topografice. Privitor la aceasta, autorul reproduce o desbatere din Dieta ungară, în care deputatul sas *Meltz* se încăiră binișor cu urzitorii legii. Citează apoi enunțările lui *Tisza*, *Wekerle Szilágyi* și a contele *Iuliu Andrássy junior*

Spicuri

din

„Enciclopedie“.

(*Eternizarea „Dreptății“*). Cetim în broșura din urmă a „Enciclopedie Române“, pag. 220, următoarele:

„Dreptatea“, ziar politic, înființat la anul 1894 la Timișoara de aderenții bănățeni ai partidului național român, în frunte cu Alex. Mocsonyi. „D.“ a stat la început sub conducerea lui Dr. C. Diaconovich și Dr. Branice și a fost cel mai mare și mai bine redigat ziar al Românilor din Ungaria. După întemnițarea lui Dr. V. Branice, oșândit la 2 ani temniță pentru o serie de articole, D. s'a publicat în întindere mică ca' la 1897 s'a sistat pe motivul, că în vederea atitudinii guvernului ungar a devenit cu totul imposibilă susținerea politicii moderate, profesată de Dreptatea“.

Înainte de toate bate la ochi modestia cu care directorul „Enciclopediei“ își face autocritica. Că „Dreptatea“ ar fi fost cândva „cel mai mare (?) și cel mai bine (!) redigat“ ziar al Românilor este de-a dreptul o afirmație ridicolă. Bine cum s'a făcut, ca acest mare și bine redigat ziar să se publice peste scurt timp în întindere mai mică? Poate pentru că a plecat din redacție dl Diaconovich? Și cum s'a făcut, că peste scurt timp marele ziar și-a dat duhul în mâinile — dlui Rotariu?

Intr'adevăr, pentru-că i-a fost imposibilă susținerea politicii moderate față de — guvern?

Ei, așa!

Mai multă modestie și mai puțină sfială față de adevăr n'ar strica onorabilei direcțiuni a „Enciclopediei“, mai ales în chestiuni proaspete, în cari fără multă încredere a memoriei suntem în măsura de a cunoaște adevărul.

(Un anacronism). La pag. 265 cetim următoarele:

„Egyetértés“, (magh Concordia), ziar cotidian, întemeiat la 1 Aprilie 1874 de Ludovic Csävolszky. Apare în Budapesta cu program kossuthist. Astăzi e organul lui Fr. Kossuth“.

Nu, dragii mei, „astăzi“ „Egyetértés“ nu e organul lui Fr. Kossuth ci al lui Eötvös Károly, iar Fr. Kossuth, scrie la „Magyarország“. Vedeți ce aduce iperzelul față de chestiunile ungurești? Revanșurile, pentru felul cum „Pallas“, enciclopedia ungurească a scris despre noi și mai ales despre dl Diaconovich, — nu trebuie să se dea astfel!

ANUNȚ.

Aducem la cunoștință Onor. public român, cum-că din raportul anual pe 1897/98 al societății de lectură „Petru Maior“, — raport, în care de astă dată se mai află și o statistică amănunțită a studenților români, născuți în Ungaria și Transilvania, cari studiază la institutele superioare din patrie și străinătate, — mai avem încă un număr destul de considerabil.

În vederea speșelor mari împreunate cu tipărirea acestui raport, societatea a dispus ca acest rest să se vândă a 50 cr. exemplarul, plus 5 cr. porto.

Rugăm pe cei interesați a se adresa societății „Petru Maior“ Budapesta (Molnár u. 20 H. 10).

Pentru comitet:

Marcu Jantea,
president.

Ioan Pruna,
secretar.

Recomandăm cu tot dinadinsul publicului român a satisface dorinței tinerimei noastre spriginind astfel focalul de căpetenie cultural al ei.

NOUȚĂȚI

Arad, 14 Martie n. 1899.

Alegeri protestate. Comisia verificatoare pentru alegerile comitatense s'a pronunțat deja asupra a doue alegeri protestate, cea din *Ollava* și *Cuciu*, încuviințându-le, căci „cercetarea n'a descoperit nimic ceea ce ar motiva nimicirea lor“. Adecă pe românește: strugurii unei alegeri a două ar fi și mai acri de cât cei copti în alegerea dintău.

Iarăși crasă de bancă. Până ce băncile noastre românești prosperează și înaintează așa că 'ție mai mare drag de ele, până atunci la băncile neromânești din țară se potrec cele mai ciudate lucruri. Directorul băncii din *Perjámos* — *Haulikfalva* a fost silit ca să acopere din al său minusul băncii de 100.000 fl., ear' la adunarea generală a acționarilor, tnută mai zilele trecute aceeași director cu numele *Neumann* a mai plătit încă 70.000 fl ear' acționarii drept mulțumită pentru activitatea și „jertfa“ directorului i-au scărșit cu 400 fl. După deruta băncilor ungurești din orașele *Sigetu*, *Marmatei*, *Cluj*, *Arad*, *Kis Czell* se vede că s'au pornit spre prăbușală și băncile dela sate, să înțelege, că cele străine. Corupția se întinde tot mai tare și nu peste mult băncile ovreo maghiara cele întemeiate cu atăta reclamă și cu atătea devise patriotice se vor prăbuși sărșind pe cei ce au avut d'a face cu ele. Inteligenții dela sate ar face foarte cu minte lucru, când ar îndemna pe țărani, ca să nu mai calce pragul băncilor neromânești. E o datorie națională spriginirea băncilor noastre românești și cinstite și e o și mai mare datorie împiedicarea poporului d'a cădea în cursele

celor Plessilor și Rozenbergilor de pe la băncile străine.

„Din vremuri apuse“ — este titlul unei cărți ce va eși în curând de subțipar, conținând memorii din 1848—1852, scrise de doamna *Iudita Secula*, n. *Truța*, Formatul: 1 vol. 8°, șase coale tipar. Prețul 1 coroană. Atragem de pe acum atenția cetitorilor nostri asupra acestor foarte interesante amintiri din timpul renașterii noastre naționale.

Bucuria Ovreilor. „*P. Lloyd*“ scrie următoarele:

„E vorba ca limba germană să fie eliminată cu totul din planul de învățământ al școalelor comunale elementare din Pesta. În ultima ședință a comisiunii pentru învățământ în capitală, s'a primit propunerea directorului școlar *Lakics*, după care timpul care se întrebunța până acum pentru înstrucțiunea limbei germane, să se întrebunțeze pentru gimnastică“. La acestea observă o foaie germană: „De ce mai trebuie să învețe copiii părinților germani și limba germană? Jidovii cunosc această limbă destul de bine, și prin asta ei și au preponderanța în comerțul Ungariei, ei știa ce preț are limba germană, de aceea o învăță toți. Când e vorba însă de a combate învățarea acestei limbi urgisite, toți jidovii sunt în primele șire ale combatanților. Astfel se igonește limba a 120.000 de Germani, cari trăesc în Budapesta și fac a patra parte din populațiunea orașului din școalele comunale“.

Se înțelege, că Ovreei toți începând cu „*P. Lloyd*“, rid cu hohot în pumni și iubi-lează.

„Barbarismul autorităților din România“. Și de acesta există, se înțelege nu în faptă, ci în creerii infernantați ai celor vre-o câți va Ovrei socialiști expulsați mai zilele trecute de pe teritoriul României. Perciunații care au de zile au înveninat pe cititorii foilor „*Adevărul*“ „*Lumea Nouă*“ etc. din București s'au adăpostit în Budapesta și anume pe la foile ungurești. În „*Egyetértés*“ care tot-deauna a dat mâna cu socialiști se scriu groazăvenii despre „tirania“ prefectului *Vrăbiescu*, care ar fi pus să bată pe bieții țărani socialiști, care au cerut pământ dela statul român. Tendința minciunilor socialiștilor expulsați din România și adăpostiți pe la foile ovreo maghiare, e evidentă calomniarea țării românești, fiindcă guvernul de acolo a dat peste hotare pe gendarmi și escrochii socialiști.

Cea mai nouă, cea mai bună și cea mai ieftină

Carte de bucate

A apărut în „Biblioteca noastră“

Poftă bună!

Carte de bucate de *Zotti Hodoș* Atragem atențiunea cetitorilor asupra acestei cărți, care conține sub 420 de numere, peste 600 de rețete și anume cele mai bune rețete din bucătăria practică și modernă. Această carte să poate întrebunța în ori-ce gospodărie românească. Partea cuprinde atât rețetele bucatelor celor mai simple cât și rețete de bucate mai complicate; și adică: Supe, Ciorbe, arsiete postate, rosoluri, aspiciuri, galantine, fripturi naționale și franțuzești, torte, parfouri înghețate, ceaiuri, lisheruri etc. etc.

Prețul 70 cr. plus porto 5 cr. se afla de vinzere la Dna *Zotti Hodoș*. Caransebeș.

Se recomandă o damă tină și curată, care s'ar angaja de educatoare la vre-o familie, fie în loc ori în provincie, cu condițiuni moderate A se adresa la aam. foaiei noastre.

Biblioteca Noastră

Apare în Caransebeș.

Director: E. Hodoș.

Au apărut:

Nr. 1 S. S. Secula, Realități și Visări,

Nr. 2. Iosif Balan, Iancu de Hunyad. Nr. 3—3. G. Coșbuc, Versuri și Proză.

Nr. 5. Gr. M. Alexandrescu, Fabule alese.

Nr. 6. N. Macovișteanu, Dela Sat, piesă teatrală pentru popor,

Nr. 7. Zotti Hodoș, Intocmai! comedie franceză.

Nr. 8—9. O. G. Lecca, Istoria Țiganilor.

Nr. 10. E. Hodoș, Convorbiri Pedagogice.

Nr. 11—12. E. Hodoș, Cântece Bănățene.

Nr. 13. E. Hodoș, Cântece Cătanești, cu portr. lui T. Doda.

Nr. 14. G. Crăciunescu, Copii de găsit, snoave.

Nr. 15—17. Ios. Balan, Numiri de localități.

Nr. 18—22. Zotti Hodoș, Poftă bună! Carte de bucate.

Nrele viitoare: Cercetări din Istoria Românilor bănățeni de *P. Drăgălină*.

Partea I. Istoria Banatului Severin până la lupta dela Mohács.

P. II. Severinul sub principiul Transilvaniei până la căderea sa în mâinile Turcilor (1658).

P. III. Resboaietele între Austria și Turcia pentru eliberarea Severinului

P. IV. Înființarea regimentului valaho-illiric, mai târziu romano-banatic nr. 13. (1767—1872).

Partile au să apară pe rând. Cei ce doresc să li-se trimită, sunt invitați a ne înștiința, ca să știm câte exemplare să tipărim. Volumele se plătesc numai după-ce au apărut.

Directia.

ULTIME ȘTIRI

Dieta.

Budapesta, 13 Martie.

Astăzi s'au început desbaterile asupra bugetului de stat pe anul 1899.

Ugron și ai lui.

Eri Luni, o deputație a alegătorilor din Șimlăul-Silvaniei a venit la Cluj, să roage pe *Ugron* a-și pune candidatura la deputație în fostul cerc al lui *Bánffy*. Răspunzându-le, *Ugron* a zis, că nu s'a schimbat încă stricăciunea inteligenței și slăbiciunea poporului. Numai situația s'a transformat; dar fiindcă e presupus, că *Szell*, fiind așa de popular, nu va avea lipsă de a săvârși volnicii la alegeri, el primește candidatura.

Partidul independentist — continuă apoi — trebuie să tindă a deveni apt de a lua și frânele ocărmuirii, punându-și toate silințele în eluptarea independentei economice a țării, nestăruiind deocamdată asupra independenței politice.

Până atunci nu s'a ivit nici un contra-candidat față cu *Ugron*.

Polónyi, care va ținea mâne printre alegătorii din *Hajduszoboszló*, o vorbire, va desvolta și el aceste idei.

Din Austria.

Praga, 13 Martie.

Comitetul executiv al partidului german progresit (fost liberal adecă cel mai moderat dintre partidele opoziționale nemțești), a hotărât, chiar ne invitând pe reprezentanți ai celorlalte partide nemțești, a persista în abținerea, adecă a nu intra mâne în Dieta Boemiei.

Editor: Aurel Popovici-Larocanu
Redactor responsabil Ioan Ruseu Striano.

„Transilvania“, organul „Asociației pentru literatura română și cultura poporului român“. Director Dr. C. Diaconovich. Nrul de pe Nov. și Dec. are următorul Sumar: La Finea anului. Descântece de dragoste (din Banat). Descântece de deochiu. Statistica Românilor din Transilvania în 1733, de N. Togan. Din despărțiminte. Știință literatură și artă: „Revista Economică“ Anuarul financiar și concmice pe 1898, de Petra-Petrescu. Partea oficială.

„Revista ilustrată“ în nrul 1 din anul al doilea are următorul bogat sumar:

După legea cea mai înaltă. O istorie de C. E. Franzos, Cântec. Poezie de G. Coșbuc. Ornatele (Udaidele) preoților idolatri. Tipuri de S. P. Simonu Când te ved. Poezie de Nițu Din propria ei putere. Novela de G. Simu.

Călindarul Minervei

Cel mai valoros și mai frumos calendar din câte au apărut până acum în limba rom.

Intreg cuprinsul e original.

Cele mai minunate ilustrațiuni ce au ieșit din atelier tip. românesc.

Multe din ele reprezintă localități și porturi din Ungaria și Transilvania.

Călindarul acesta apărut în tipografia Minerva din București e atât de bogat în cuprins atât de frumos în cât ar fi o pagubă pentru preoții, învățătorii, notarii, avocații, medicii și toți inteligenții români. Dacă nu s'ar cumpăra acest călindar pe 1899.

Prețul 90 cr. trimis franco.

Se poate cumpăra dela Administrațiunea „Trib. Poporului“.

Aducem la cunoștința onoratei noastre clientele

că ne-a sosit

cele mai noue stofe

pentru sezonul de primăvară pe cari a le putea privi rugăm On. noastră clientelă să binevoiască a ne cerceta.

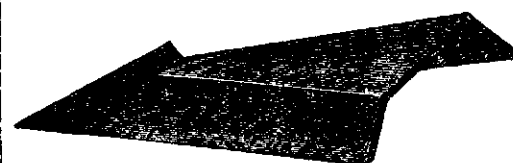
Cu distincă stimă

Georgiu Jancovits

Conducătorul firmei de manufactură

Rosenblüh H. et. Comp

296 5--5

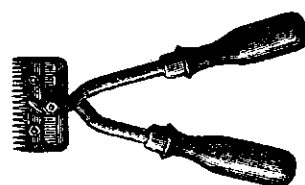


C. F. J.

306 1--10

Feară late de plug

calitate garantată cu semnul de lângă el.



Foarfece de tuns caii

de Bariquand din Paris 1 bucată
fl. 1-80 2.10 2.45 2.85.

Căpeană (clucă)

patentată pentru prins soboii (cârțițe) o bucată fl. 12 prezum și tot felul de cluce (capcane) pentru prins gadine răpitoare și stricăcioase



Așa numitele furci de fer (furcoi) americane

o bucată 2 3 4 coarne
0.24 0.32 0.40 cr.

Semnul furcoaelor C. F. J.

Ori care furcă de fer (furcoiu) care s'ar rupe în decursul unui an se ia înapoi.

Furcoale pentru fân 1 bucată 2 3 4 coarne
0.70 0.85 —

Furcoale pentru gunoi 1 bucată — 0.85 1.05 cr.



1 bucată

Cumpene de apă

25 30 40 50 60 c/m

0.60 0.65 0.70 0.75 0.80

File pentru ferestru

Calitate garantată

Cu semnul păharului 1 Duzină 4 4 1/2 5 6 7 8"

fl. 1.76 2.10 2.50 3.30 4.25 5.45

Cu semnul epure 1 Duzină fl. 1.76 2.10 2.50 3.30 4.25 5.45

Ferestru-pantlică 1 metru

12 15 20 25 30 m/m lățime

fl. 0.40 0.42 0.50 0.62 0.80 cr.

Toate uneltele pentru lucrări de lemn se găsesc la

Carl F. Jickeli, Sibiu (Nagy-Szeben)

Cataloage de prețuri (Preț-curent) se trimit la cerere

Se primesc comande pentru următoarele lucruri:

Circulare și prețuri-curente

NOTE

Opuri și Broșuri

Strada Aulich Nr. 1.

Strada Aulich Nr. 1.

Tipografia „Tribuna Poporului“, A. P. Barcianu Arad

Prețuri foarte moderate.

Diferite tipărituri pentru bănci

PLICURI

Invitări, cărți de vizită, anunțuri funebre

Ori-ce comande se efectuează prompt.